

მირონცხეშული დასტაქარი

როსტომ ცხვედიანი, ქირურგი

გამოსვლა ოთარ ბურჯანაძის ხსოვნის საღამოზე

ამ დარბაზში მსხდომთაგან ხელოვნების ეს უბადლო ნიმუში, უმრავლესობას ნანახი აქვს, მაგრამ ცოტა ვინმემ თუ იცის, რომ მასში ქალბატონი მარიკას უძვირფასესი მეუღლის უდიდეს სიყვარულთან ერთად, მისი ტიტანური შრომაცაა ჩადებული: ჯერ მარიკას საკუთარი ხელით შესრულებული ესკიზი, შემდეგ ოთარის მეგობრის ნოდარ კაკაბაძის თხოვნით შესანიშნავი მხატვარ-არქიტექტორის ოთარ ლითანიშვილის მიერ ესკიზის პროფესიული დახვეწა, ძაძით მოსილი ქ-ნი მარიკას ჩასვლა ჯერ ქუთაისში, შემდეგ წყალტუბოში, მარმარილოს კარიერზე მისვლა; შემდეგ ახალი პრობლემა, - თეთრი ხალათის ე.წ. „დრაპირებისათვის“ კიევი ჩასვლა, ძეგლის შექმნის პროცესში ელგუჯა ამაშუკელის შემთხვევით (თუ უფლის ნებით?!) გავლა და ოთარის მარჯვენა ხელის ქვეშ სიცოცხლის ქართული სიმბოლოს - მზის გამოსახულების ამოტვიფვრა, დაბოლოს ამ შესანიშნავი ძეგლის შექმნისათვის ქ-ნი მარიკას სამადლობელ სიტყვაზე ოთარ ლითანიშვილის პასუხი „მე ნუ მიხდით მადლობას, ეს ყველაფერი თქვენი გაკეთებულია“.

ვაშა, ქალბატონ მარიკას! მეუღლის სიყვარულისა და ერთგულების სიმბოლოს! მე თქვენ მხოლოდ ნინო ჭავჭავაძეს თუ შეგადარებთ, ქ-ნო მარიკა! უფალმა დაგლოცოთ! ნაგრაში გიმრავლოთ და გიბედნიეროთ!

მერამდენედ მოვდივარ, ამ დღის სევდას ნაჩვევი, აქ საფლავის ლოდია, დასტაქარის მარჯვენით...

თამაზ ებანოიძე
მათემატიკოსი, პოეტი
ოთარის მეგობარი, პაციენტი.

სურათი 1. ოთარ ბურჯანაძე ოპერაციის წინ

ქალბატონებო და ბატონებო!

ცოტა შორიდან დავიწყებ, მაგრამ ვეცდები სათქმელს თავი დროულად მოვუყარო, ლოგიკური მსჯელობისა და ლაკონური მეტყველების ნიჭით დაჯილდოვებულ ადამიანთა ხვედრია, ცოტა ილაპარაკონ და ბევრი თქვან, რამდენად მოვახერხებ, არ ვიცი.

როცა ქალბატონმა მარიკამ დამირეკა და მითხრა, ოთარზე წიგნი გამოვიდა და მინდა გადმოგცეო, პირველი ელდა-სიხარულის შემდეგ, გავიფიქრე რით დავიმსახურე-მეთქი. შემდეგ გამახსენდა, რომ ჩვენ საერთო მეგობარ ლეილა გეგვიძისთან ხშირად მითქვამს, წაუკითხავი და თაროზე შემოდებული წიგნები, უპატრონო, გავერანებულ საფლავებს მაგონებს-მეთქი და გავიფიქრე, ლეილა ეტყოდა, არუქე, აუცილებლად წაკითხავსო. კითხვა ხელში აღებისთანავე დავიწყე, რადგან ვიცოდი ძალიან დიდი კაცის ხსოვნას ვეხებოდი. წაკითხვიდან რამდენიმე ხანში აღმეძრა კითხვა, მაინც ვინ იყო ბატონი ოთარ ბურჯანაძე. ამ დროს ტელეფონის ზარი, ისევ ქალბატონი მარიკა, მეუბნება, ტელეფონით თუ იტყვი რამეს ჩემს ოთარზეო? წიგნისა და ოთარის პიროვნული სიდიადის გავლენის ქვეშ ვიყავი და თანხმობა განვაცხადე, იმ გურულივით, ჯერ რომ ესვრის და მერე უმიზნებს, - ვიფიქრე ამ დიდ ადამიანზე კარგის თქმას რა უნდა-მეთქი, დავიწყე ფიქრი და დიღემის წინაშე აღმოვჩნდი, ძალზედ ძნელი ყოფილა დიდ კაცზე შესაფერისი სიტყვის მოძებნა.

ისევ ფიქრი: ვინ იყო, ვინ იყო, ვინ იყო...არა, როგორ არვიცი ვინ იყო: პიროვნება, მოქალაქე, მირონცხეშული დასტაქარი, პედაგოგი, ნოვატორი, ორგანიზატორი,

სურათი 2. ქირურგის თვალები. „Привид”-ს კონკურსში გამარჯვებული მ.თათარაშვილის ფოტო

ლიდერი; კარგი შვილი, კარგი მეუღლე, კარგი მამა, კარგი ძმა, მეგობარი, კოლეგა და რა ვიცი კიდევ რამდენი კარგი და კარგი! ტიტანი იყო, დიახ, დიდი ტიტანი! სოლოლაკში გაზრდილმა ვაჟკაცმა ღირსების ფასიც ზედმიწევნით იცოდა და ე.წ. „ქურჩის აკადემიაც“, მაგრამ კაცური გზიდან არასოდეს გადაუხვევია, არც სახელისთვის დაუწყია მათხოვრობა, რადგან მტკიცედ სწამდა, -სახელი სიკვდილსა ჰგავს, როცა საჭიროა, თვითონ მოგაკითხავს.

2018 წლის 30 მაისს „იბერიის“ ტელეარხით გამოვედი და დიდი წვალებითა და ჯახირით რაღაცის თქმა მოვახერხე, მაგრამ როცა თქვენს წინაშე გამოსვლა მთხოვა ქალბატონმა მარიკამ, კიდევ უფრო დიდი ტანჯვა გადავიტანე, რადგან მიხვდი, რომ თქვენს წინაშე სიტყვის თქმა გაცილებით მეტი პასუხისმგებლობაა, ვიდრე ტელევიზიით გამოსვლა.

ქალბატონებო და ბატონებო! სანამ ვინმე შემაჩერებდეს და მეტყოდეს შენი განცდები შენთვის შეინახე, მანამ დავიწყებ. ჩემი გამოსვლის მიზანი არ არის დღეს ბატონ ოთარზე ყველაფერი ვთქვა, რადგან როცა ყველაფრის თქმას მონიდომებ, არაფერი არ გამოვადის. ჩემი სტუდენტებისთვის ხშირად მითქვამს, ლექციის მიზანი არ არის საგანი შეგასწავლოთ, მიზანია თქვენში საგნისადმი ინტერესი აღძვრა-მეთქი. ოთარ ბურჯანაძეს სამედიცინო საზოგადოების ინტერესები არ აკლია, მაგრამ მე ჩემსას ვეცდები. განსაკუთრებით ახალგაზრდა მედიკებს მინდა მოვახსენო (დიახ, მოვახსენო ჩვენს ხვალისდელ დღეს), ვინ იყო ბატონი ოთარი და ვინ უნდა გაიხადონ ცხოვრების მაგალითად.

თამაზ ბუთხუზს აქვს ერთი ასეთი ფრაზა: რა ბედნიერია ადამიანი, თუ ის მართლა ადამიანია (მე დავამატე: რა უბედურია ადამიანი, თუ ის ადამიანი არ არის). ოთარ ბურჯანაძე პროფესორი,-ქირურგისა და კაცობის პროფესორი, დიდი ოთარი... ყველაზე მზრუნველი, ყველას მოიმედე, თვითონ სანთელივით იწვოდა და სხვებს გზას უნათებდა. მისმა მოსწავლეებმა დამასწრეს, რომ იგი ამართლებდა თავის გვარს და ყველა გარშემო მყოფს ბურჯად ედგაო,-ლია მწითური.

სრულქმნილი ადამიანი არ არსებობს, მაგრამ თუ ვინმე სრულქმნილებისაკენ მსრბოლი და მასთან მიახლოებულია, ეს ბატონი ოთარ ბურჯანაძეა. მასზე შექმნილმა წიგნმა ჩემი გონება დაიპყრო და ახლა

მეშინია, წიგნზე მეტი არ ვილაპარაკო ვიდრე თვით ოთარზე, ორი მოცემულობის ტყვეობაში ვიმყოფები.

ოთარ ბურჯანაძე 1923 წლის 26 აგვისტოს დაიბადა, მშობლები ღირსეული პიროვნებები იყვნენ. ნატალია ბუაჩიძე და იროდიონ ბურჯანაძე შენმატკბილებული ოჯახის სიმბოლო იყო. სამი შვილი შეეძინათ. იროდიონსაც მიძიმე ბავშობა ჰქონდა გადატანილი. 13 წლისას დედა გარდაეცვალა, მამის გარდაცვალების შემდეგ სამი უმცროსი და-ძმების პატრონობა დომენტის უფროსმა შვილმა(პირველი ქორწინებიდან) სერგომ აიღო თავის თავზე. სერგო ბათუმში მუშაობდა. და-ძმებიც ბათუმში წაიყვანა. იროდიონმა ტრპზონში სამშენებლო ტექნიკუმი დაამთავრა. შემდგომ იგი სხვადასხვა თანამდებებზე მუშაობდა და აღმასკომის თავმჯდომარეც კი გახდა, მაგრამ ხალხთან ლოიალური დამოკიდებულების გამო, ამ თანამდებობას მოაშორეს, მაგრამ როგორც საჭირო პიროვნება, სულ ვერ დათმეს და თბილისში გადმოიყვანეს სამეურნეო სამმართველოში. ბუნებრივია ოჯახიც თბილისში გადმოსახლდა. 1929 წლის პირველ სექტემბერს იროდიონი დაგვიანებული აპენდექტომიის მსხვერპლი შეიქნა. მამინ იგი 33 წლის იყო, ხოლო და-ძმებში უფროსი ოთარი მხოლოდ 6-ის და ბარაქალა ქალბატონი ნატალია ბუაჩიძის ქალობას და მთელს სანათესაოს, ბუაჩიძეებსა და ბურჯანაძეებს,

სურათი 3. მარიამ ლორთქიფანიძე საოპერაციოში. „Медицинская газета”-ს კონკურსში გამარჯვებული მ.თათარაშვილის ფოტო.

სურათი 4. ბატონი ოთარი ოპერაციაზე

რომ მათი მეშვეობით, სამივე შვილი, ოთარი, რუსუდანი და ირაკლი ღირსეულ მოქალაქეებად აღიზარდნენ და სამივემ უმაღლესი განათლება მიიღო. ბარემ აქვე ითქვას, ცნობილი ფილოსოფოსი და სიკვდილამდე ფილოსოფიის ინსტიტუტი დირექტორი ბატონი თამაზ ბუაჩიძეც თავს მამიდის აღზრდილად თვლიდა.

ნათქვამია, ჩვენ მამაკაცები ვართ ისეთები, როგორც ჩვენს მეუღლეებს წარმოვუდგენივართ. ქრისტიანული მრწამსით, ცოლ-ქმარი ერთი არსია, თუ უფრო ჩავულრმავდებით, ვინ იცის, იქნებ ცოლ-ქმრის სულიერი ერთობა უფრო ადრე იწყება, ვიდრე მათი შეხვედრა და ფიზიკური გაერთიანება! და თუ ეს დასაშვებია, მაშინ იქნებ ბატონი ოთარი ქალბატონი მარიკას გვერდით დგომას და მხარდაჭერას, ქვეშეცნეულად მანამდეც კი გრძნობდა, სანამ ერთმანეთს შეხვედებოდნენ (მიუწვდომელნი არიან გზანი შენი უფალო) და ეს ბატონ ოთარს სულიერად ამაღლებდა და ფიზიკურად აძლიერებდა.

და თუ ეს ასე არ არის, მაშინ რატომ მოხდა, რომ მათ 1966 წლის ოქტომბერში სვეტიცხოველში, იმდროისათვის არქიმანდრიტის რანგში მყოფმა, დღეს უწმინდესმა და უნეტარესმა ილია მეორემ დასწერათ ჯვარი.

შემდეგ ბედნიერების 9 წელი და მოწმენდილ ცაზე მების გავარდნა და ქალბატონი სოფიო კვაჭაძის ცრემლით სავსე ამოძახილი: მარიკა ბედნიერი იყო შენთან 9 წლის განმავლობაში, გმადლობ შვილო, ოთარ, ჩემი შვილის სიყვარულისა და პატივისცემასთვის.

ისევ ერთი გადახვევა. რაჭაში ერთი პოეტი კაცი ცხოვრობდა-გიგა სხირტლადე, დათუნია სხირტლადის მამა, სხვათა შორის „ტაში ბიჭო გიორგუნა“ მამა-შვილი სხირტლადეების ერთობლივი ნაწარმოებია. ბატონ გიგას ერთი ასეთი სტროფი აქვს: „კარგს კარგი უნდა დაურჩეს, რისთვის გააჩენს ავსაო, ალალი კაცის გაჩენა, მზის ამოსვლასა ჰგავსაო“. ასეთები არიან გიორგი და სოფიო ბურჯანაძეები. ერთია სადარდებელი, რომ გიორგი და სოფიოც ვერ აცდნენ მამის ბედს,-ისევე ნაადრევად დაობლდნენ, როგორც ბატონი ოთარი: გიორგი ოთარის ასაკში, სოფიოც სულ ჩვილი.

გიორგის საექიმო მოღვაწეობის დასაწყისი საქართველოს დიდი უბედურების წლებს დაემთხვა, მაგრამ მიუხედავად ამისა, მაინც შეძლო ღირსეული დასტაქარი გამხდარიყო და შესაბამისი განათლება მიეღო გერმანიისა და ამერიკის კლინიკებში, რაშიაც ძალიან უწყობდა ხელს ინგლისური, გერმანული და რუსული ენების ზედმიწევნით დახვეწილად ცოდნა. ის დღესაც წარმატებით აგრძელებს საექიმო მოღვაწეობას, ამავე დროს თავის სულიერი საზრდოს, დედა-ეკლესიის წიაღში ეძიებს,- წესიერი კაცი, კარგი ექიმი და ქრისტიანული საქმეების მიმდევარია.

სოფიოს დიდი სილამაზე და მოდელის გარეგნობა იმთავითვე იპყრობდა სათანადო ყურადღებას, გასული საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისში ქართული კულტურის დღეებზე პარიზშიაც კი იყო გაგზავნილი რამდენიმე ქართველ ლამაზმანთან ერთად, იქედან დაბრუნების შემდეგ ამ სასახელო გოგონებმა სამოდელო სააგენტო-სკოლა „შარმი“ გახსნეს. ახლა საყვარელ და წარმატებულ საქმიანობას სამშობლოში აგრძელებს. ჰყავს შესანიშნავი მეუღლე და ორი შვილი.

სკოლის მეგობრებისაგან თავისთავად, სპონტანურად ჩამოყალიბდა ე.წ. „ხუთობა“: ოთარ ბურჯანაძე, მელბარ გაგუა-შემდგომში მგუ-ს პროფესორი(რომელიც მოსკოვში გადასვლის შემდეგ მისმა ძმამ ოთარმა ჩანაცვლა), შოთა კაციტაძე-მეტალურგი, სპი-ს დოცენტი. კუკური ჩიტორელიძე, ბიოლოგი, სსი-ს დოცენტი და ნოდარ კაკაბაძე მსოფლიო დონის გერმანისტი, კათედრის გამგე. მათზე სასაუბროდ ერთი საღამო არ იკმარებს, იმაზე კი ნამდვილად მინდა შევჩერდე, მეფე-პოეტის სანახავად მისული ბიჭები გალაკტიონს ბინის გასაძარცვად მისული ქურდები რომ ეგონა. ამ ეჭვის გასაფანტავად ირაკლი ნანეიშვილმა ქუჩაშივე, გალაკტიონის სახლთან პოლ ვერნერის ფრანგულად დეკლამირება დაიწყო: „ქანცვაწვეტილი გარიჟრაჟი მინდვრებს დააფრქვევს“... გალაკტიონისთვის ცხადი გახდა, რომ საქმე არა მძარცველებთან, არამედ ჩვენს ხვალისდელ დღესთან, პოეზიაზე უზომოდ შეყვარებულ, განათლებულ ახალგაზრდებთან ჰქონდა (ქურდები ვერლენს ორიგინალში მაშინაც ვერ კითხულობდნენ). მან თავი უკან გადააგდო და ფრანგულადვე განაგრძო: „მელანქოლიას ჩამავალ მზეთა“.

ბატონმა ოთარმა მე-14-ე სკოლა წარჩინებით დაამთავრა და იმავე წელს სამედიცინო უნივერსიტეტში ჩაირიცხა. ნიჭიერმა და ბევრთმა სტუდენტმა იმთავითვე მიიპყრო პროფესორ-მასწავლებელთა ყურადღება. სტალინური სტიპენდიანტი, სტუდენტთა სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე, ინსტიტუტის წარმატებით დამთავრების შემდეგ პირველი წარმატებული პროფესიული ნაბიჯები. 30 წლის ასაკში მ.მ.კ. და უკვე სახელგასმენილი დასტაქარია, წარმატებები, ახლობლების და კოლეგების დიდი სიყვარული; შურზე მალა მდგომი დასტაქარი. მარტო იმის გახსენება რად ღირს, რომ მამა-შვილმა, სახელგანთქმულმა ქირურგებმა, დავით (იმ დროისათვის ზოგადი ქირურგიის კათ. გამგე) და გიგლა იოსელიანებმა (ქირ. ინსტ-ტის დირექტორის მოადგილე სამკ. დარგში) სოფიკო იოსელიანის ოპერაცია ბატონ ოთარს მიანდეს.

ყველა მისი წარმატების ჩამოთვლას დღევანდელი საღამო არც ეყოფა. ერთი კი ნამდვილად უნდა ითქვას. მედიცინის ისტორიის დიდი ცოდნით ვერ დავიკვებნი, მაგრამ რამდენადაც ჩემთვის ცნობილია, ქართველი ქირურგების პროფესიული დაოსტატება ძირითადად საბჭოთა კავშირის წარმატებულ ქირურგიულ კლინიკებში ხდებოდა და არცთუ ურიგოდ. მაგრამ საზღვარგარეთ ქირ. დაოსტატების ფუფუნებაზე მხოლოდ ცნობილი და „პატრონიანი“ რუსი ქირურგები თუ იოცნებებდნენ. ბატონი ოთარის ნიჭმა და მონდომებამ ეს რკინის ფარდაც დასძლია: 1960 წელს ქირურგიის ინსტიტუტს ეწვია ცნობილი სლოვაკი ქირურგი, მსოფლიოში კარდიოქირურგის ერთ-ერთი პიონერი კოროლ შიშკა, რომელმაც ოთარ ბურჯანაძის მონაწილეობით რამოდენიმე საჩვენებელი ოპერაცია გააკეთა, ახალგაზრდა ქირურგმა მისი მოწონება დაიმსახურა და კოროლ შიშკამ ოთარი თავისთან მიიწვია. ბატონი ოთარის სასახლოდ უნდა ითქვას, რომ კოროლ შიშკამ ბრატისლავაშივე მიანდო ოპერაციები მშრალ გულზე. და, აი 1962 წელი. საქართველოში პირველად გაკეთდა

ოპერაცია ე.წ. მშრალ გულზე! ამ დროს ბატონი ოთარი მხოლოდ 39 წლის იყო!

ასევე ქართული მედიცინის ისტორია გვერდს ვერ აუვლის ქ-ონ მარა (მარიამ) მაჩაბელისა და ბატონი ოთარ ბურჯანაძის ღვაწლს თრომბოპემორაგიული სინდრომის თეორიული საფუძვლების შექმნასა და ღრმა გაანალიზების შემდეგ, მის მკურნალობაში ჰეპარინის ჩართვას. ამის შემდეგ საქართველოში პირველად კარდიოლოგიური და მსოფლიოში პირველად ფილტვზე ოპერაციის წინ ჰეპარინის გამოყენებას, რაზედაც საკავშირო ჯანდაცვის მინისტრმა ბორის პეტროვსკიმ ბატონ ოთარს ნახევრად სყვედურის კილოზე უთხრა: „ოპერაციის წინ ანტილოაგულანტის გამოყენება როგორ გარისკეთ, ფილტვი ხომ სისხძარღვებით სავსე ღრუბელია“, ცოტა ხნის შემდეგ კი მადლობის ტელეგრამა მოსკოვიდან.

ასევე სერიოზულ ყურადღებას იმსახურებს ორი უმნიშვნელოვანესი გამოგონება: ორგანიზმის გასაცეხელ-გამათბობელი აპარატი (1957წ) და თანავატორებთან ერთად შექმნილი ხელოვნური სისხლის მიმოქცევის აპარატი (1960წ). ამ სერიოზული გამოგონებების და საერთოდ ტექნიკური მიღწევებისა გარეშე მედიცინის აღმასვლა ყოველად წარმოუგენელია. რაოდენ მომგებიანია, რომ აპარატს ქმნის ექიმთა ჯგუფი, რა თქმა უნდა ინჟინრების მონაწილეობით. და ეს ხდება კარდიოქირურგიის განვითარების გარიჟრაჟზე, დაახლ. 7-10 წლით ადრე ბერნარის მიერ მსოფლიოში გულის პირველ გადანერგვამდე.

ბატონი ოთარი საერთოდ დიდი ზოგადი განათლებით და კერძოდ მედიცინის ღრმა ცოდნით გამოირჩეოდა. სხვსგვარად როგორ უნდა აიხსნას მისი მრავალპროფილური მოღვაწეობა და ყველა სფეროში გრანდიოზული მიღწევები. იწყებს ზოგადი ქირურგიით, 30 წლის ასაკში უკვე ჩამოყალიბებული ქირურგი იცავს საკანდიდატო დისერტაციას სისლძარღვთა

სურათი 5. ცენტრში აკადემიკოსები ვ. ბურაკოვსკი და მ. ჩაჩავა, პროფესორები გ. ხუნდაძე, ო. ბურჯანაძე, ნ. ბოხუა, რ. ბურჯანაძე, გ. იოსელიანი, შ. მაჭავარიანი. მოსკოვი, 1971 წ.

პათოლოგიაზე, წარმატებულად აგრძელებს მუშაობას და ხდება საქართველოში კარდიოქირურგიის პიონერი და 1966 წელს იცავს სადოქტორო დისერტაციას ფილტვების ქირურგიაში! ძალიან ბევრი ხომ არ არის ერთი კაცისათვის, თანაც ამ დროს ის მხოლოდ 43 წლისა!

რამდენი წარმატება, რამდენი გამოგონება, რამდენი მადლობა და სიყვარული. მაგრამ ბოლოს სიკვდილსაც გაახსენდა, რომ ეს სულით და ხორციით უნაკლო კაციც სიკვდილის შვილი იყო და ადრე ყველა მის მიერ სიკვდილის ხელიდან გამოგლეჯილი სიცოცხლეების გამო, ნაადრევად წაგვართვა უიმედოთა და სასოწარკვეთილთა მოიმიდე მალაღზნებრივი დასტაქარი.

ბატონი ოთარი რომ უფლის რჩეული დასტაქარი იყო ამის ნათელი დასტურიც ინებეთ: ქართული მედიცინის დიდი მოამავის კონსტანტინე ერისთავის ქალიშვილი, ქალბატონი მარია „ლეჩკომბინატში“ მოათავსეს მუცლის ტკივილის გამო. რამოდენიმე საათის გაურკვეველი დიაგნოზის შემდეგ ქ-ნმა მარიკამ მოითხოვა მის გასასინჯად ოთარ ბურჯანაძე მიეწვიათ, ოთარი დაუყონებლივ მივიდა. დადგინდა, რომ საქმე მწვავე აპენდიციტთან გვექონდა, ოღონდ გართულებული იყო პერიტონიტით. ოთარმა ქ-ონ მარიკას მიმართა: „შენი სურვილით, ვისაც მეტყვი, ვისაც ხელს დაადებ, ნებისმიერ ქირურგს აქ გავაჩენო“. „ოთარ, შენ აქა ხარ და მე სხვა მოვიწვიო? არავინ სხვა. შენ გენდობი“. ეს იყო ბატონი ოთარის უკანასკნელი ოპერაცია, ამის შემდეგ მას სკალპელი ხელში აღარ აუღია!

როცა ბატონ ოთარზე მოგონებებს ვკითხულობდი, ეს მოგონებები იმდენად დამახასიათებელი იყო ავტორისათვის, რომ მათი უმრავლესობის ამოცნობა არ გამჭირვებია: „კაცი, რომელსაც ლაქა არ მოსცხებია“-მ. ჩაჩავა, „მეტად მიამიტი და მიმნდობი, ადვილად გულგასატეხი და ზედმეტად კეთილშობილი“-ალ. ბეთანელი, „მეტეორივით ჩაიქროლა“-ზაზა კახიანი, „ქირურგიის კლასიკოსი“-ლაური მანაგაძე, „როგორ სჭირდებოდა მაშინაც და ახლაც ასეთი პროფესიონალი ქვეყანას“-გურამ რცხილაძე, „მასთან მუშაობა საამაყო იყო“-ცისანა კვიციანი, „ეს მისი ხელოვნება იყო, ასე მხოლოდ მას შეეძლო“-გურამ თევზაძე, „გენიალურმა რემბრანდტმა ექიმ ვან ტულპს მხატვრული ტილო მიუძღვნა რომელსაც ექიმ ვან ტულპის ანატომიის გაკვეთილი ჰქვია. რემბრანდტი რომ ცოცხალი ყოფილიყო, ოთარ ბურჯანაძის ოპერაციას დახატავდა“ დ. ხაზარაძე. განსაკუთრებით გულში ჩამწვდომია „ოთარის ბიჭების“ მოგონებები დიდ მასწავლებელსა და დიდ მეგობარზე, ასევე ძალზე ძნელია ღრმა განცდების გარეშე წაიკითხო ბავშვობის და ახალგაზრდობის წლებების მეგობრების მოგონებები.

ბატონ ოთარს არც გარდაცვალების შემდეგ დაჰკლებია ოჯახის, ახლობლებისა და კოლეგების ყურადღება: ყოველ 26 აგვისტოს-დაბადების დღეს და 25 სექტემბერს- გარდაცვალების დღეს, მისი საფლავი ყვავილებით ივსება, 1983 წელს ბატონი

სურათი 6. ოთარ ბურჯანაძე საოპერაციოში

ოთარის დაბადებიდან 60წლის იუბილეს მიეძღვნა ქირურგიული საზოგადოების სხდომა, რომელიც მისთვის დამახასიათებელი მჭერმეტყველებით წარმართა შესანიშნავმა ქირურგმა და დიდი ორატორული ხელოვნების ნიჭით დაჯილდოებულმა ადამიანმა ზაზა კახიანმა. 1990 წელს სახელმწიფო პრემია, 2012წ გადაცემა ტელეარხზე „ერთსულოვნება“, 2015წ სატელევიზიო არხზე „ობიექტივი“- ქრისტეს აღდგომის დღეებში კიდევ ერთხელ ოთარის დიდი ღვაწლის გახსენება ქართული ქირურგიის წინაშე. 2015 წლის 6 მაისს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიაში გაიმართა წიგნის „ოთარ ბურჯანაძე“ პრეზენტაცია. და ბოლოს, 2018 წლის 30 მაისს მეც შეძლებისდაგვარად ვისაუბრე ტელევიზია „იბერიის“ ეთერში ამ დიდი კაცის შესახებ.

ქალბატონებო და ბატონებო! ვგრძნობ თავი მოგაბეზრეთ, მგონი დროსაც გადავაცილე, ერთადერთი გამართლება მაქვს-დიდ კაცზე ვსაუბრობდი! ბატონ ოთარს, მიუხედავად ახალგაზრდული ასაკისა ტიტულები და რეგალიები, ისევე როგორც ხალხის სიყვარული არ დაჰკლებია, ბევრ ტახტზე მჯდარა ოთარ ბურჯანაძე, მაგრამ რაკი ერთხელ დაჯდა იმ ყველასათვის სანატრელ ტახტზე, რასაც კაცობის უმაღლესი ტახტი ჰქვია, ამ ტახტიდან არასდროს ჩამოვარდნილა, მართალი კაცი იყო, მართალი გზით იარა და უფალს შევსთხოვ დაუშვკვიდროს სადუფეველი იქ, სადაც მართალნი განისვენებენ! ამინ!

გრიგოლ მუხაძის საქართველოს ქირურგთა ასოციაციის სხდომა 6 ნოემბერი 2018 წ.